

“Ik ben trots op het groene onderwijs, we hebben een gidsfunctie maar dan moeten we erin slagen om goede kwaliteit te kunnen blijven bieden. Voor mij is dat een balans tussen goed gereguleerd en ontwikkelingsgericht onderwijs.” Dat komt volgens André Bomers (62) door een dreigende verschoolsing onder druk te staan. Op 20 december neemt hij afscheid als voorzitter College van Bestuur van AOC Oost.

Een boerenzoon die na de kweekschool onderwijskunde ging studeren omdat bedrijfsovername er niet in zat. Dan is de kans natuurlijk al groot dat je in het landbouwonderwijs terecht komt. De eerste benoeming van André Bomers trok aandacht in het kringetje mas-directeuren van die tijd. “Ik was jong en geen Wagenin-ger toen ik in 1983 benoemd werd tot directeur van de Middelbare Land- en Tuinbouwschool in Zenderen. Dat was men niet gewend.” Als beleidsmedewerker van de Algemene Boeren- en Tuindersbond (ABTB) had hij toen overigens al kennis gemaakt met deze onderwijssector. “Dat was door het MAS B-project waarin werd ingespeeld op leerlingen die weinig met taal en rekenen konden. Ook toen was dat actueel.” Bomers timmerde van meet af aan met een paar andere – vooral jonge – mas-directeuren behoorlijk aan de weg. “We wilden meer opleidingen, meer leerlingen, een beter imago en vooral ook de blik naar buiten richten: wat willen leerlingen, wat willen bedrijven en docenten daarin meenemen.” Die ambities plaveiden zijn loopbaan.

Andere koek

Bij de aoc-vorming eind jaren tachtig werd hij voorzitter centrale directie van AOC Twente en in 1990 vervolgde hij zijn loopbaan als voorzitter van de centrale directie van de HAS Den Bosch om in 1994 weer terug te keren naar Twente om lei-

ding te geven aan AOC Twente. In 1998 kwam de fusie tot stand van AOC Oost, voortkomend uit de aoc's Twente en Agron. Het uitstapje naar Brabant viel niet mee. “Ik keek op tegen de HAS en vond het een mooie kans. Het leiden van zo'n hogeschool is toch heel andere koek dan het runnen van een mas.” De invoering van probleemgestuurd onderwijs was een ingewikkeld proces en de druk van de overheid die de groene hogescholen tegen hun zin dwong tot onderwijskundige samenwerking maakte het nog lastiger. “Ik vond het erg complex en zag me niet als de juiste persoon om dat proces goed te leiden. Toen ik de kans kreeg naar Twente terug te keren, heb ik die met beide handen aangenomen.”

Back to basics

Met een onderbreking van vier jaar in Brabant, heeft Bomers vanaf 1983 als directeur en bestuurder leiding gegeven aan AOC Oost en diens rechtsvoorgangers. Vernieuwing stond tot voor kort hoog in het vaandel. Met name als het ging om competentiegericht onderwijs “We hebben veel jaren vooropgelopen met innovatie en daarmee belangrijk bijgedragen aan het denk- en ontwikkelproces in het groen onderwijs.” Sinds korte tijd maakt het aoc een pas op de plaats. “We waren wat doorgeschoten met onze vele innovatieprojecten. Projecten moeten natuurlijk bijdragen aan de kwaliteit van het onderwijs. Dat vroegen we ons misschien te weinig af.

Naast de examinering in het mbo begonnen wij geleidelijk aan meer grip te krijgen op de invoering van competentiegericht onderwijs. We baalden dan ook dat de onderwijsinspectie ons op de vingers tikte en kritische kanttekeningen bij enkele opleidingen plaatste. Onze eerste reactie was zorgen dat de mbo-opleidingen inspectieproef zijn. Back to basics is het motto, zorgen dat we de kleine kwaliteit op orde hebben. Dat leerlingen, ouders en bedrijfsleven tevreden zijn en er voldoende aandacht voor de basiskennis is.” Het aoc is daarmee inmiddels een heel eind gevorderd, aldus Bomers. “Nu gaat het erom dat dit ook geborgd wordt en toekomstbestendig is.”

De bij AOC Oost geconstateerde worstelingen staan overigens niet op zichzelf, benadrukt de scheidende aoc-bestuurder. Het hele mbo staat momenteel in de schijnwerpers. Geluiden van ontevreden leerlingen, het niveau van taal en rekenen is onder de maat en het bedrijfsleven is ongeduldig. Dat wil adequate invulling. “Ook de politiek en overheid laten zich gelden en grijpen dan geforceerd in”, vervolgt Bomers. “Een jaar geleden stond competentiegericht onderwijs nog met hoofdletters geschreven, nu wordt het weggemoffeld. Over een betrouwbare overheid gesproken?”

Ander gedrag

“We hebben met het competentiegericht onderwijs de leerling centraal gesteld, maar dat blijkt in de

TEKST EN
FOTOGRAFIE
pieter boetzkes

André Bomers
neemt op
20 december
afscheid als
voorzitter
College
van Bestuur
AOC Oost.

Scheidende aoc-bestuurder André Bomers

‘Overheid grijpt geforceerd in’

praktijk nog niet zo gemakkelijk. Als je naar een andere manier van leren wilt - meer naar de reële beroepspraktijk met een goede koppeling tussen theorie en praktijk - vraagt dat van docenten een ander gedrag. Daar heb je niet zomaar een twee drie een antwoord op. Het vormgeven van competentiegericht onderwijs vergt een andere mindset, ander gedrag, een cultuuromslag van de gehele organisatie. Dat vergt jaren en gaat met vallen en opstaan. Ook de digitalisering maakt een snelle ontwikkeling door, het onderwijs kan dat nauwelijks allemaal bijbenen. Als dan ook nog de organisatie binnen de school verandert, gaan docenten twijfelen aan hun eigen kunnen. Dat heb ik hier zien gebeuren en het heeft veel moeite gekost om ons hier bovendien te werken. Er zijn vele goede dingen tot stand gekomen en vorderingen gemaakt. De verbinding tussen onderwijsvernieuwing, personeelsbeleid en kwaliteitsborging is niet eenvoudig. Toch zal de verdere professionalisering van de organisatie en de medewerkers nodig zijn om concurrerend te kunnen werken. De kunst is hoe de verworvenheden van het verleden te verbinden met het Actieplan MBO 'Focus op vakmanschap'.

Verschooling

Dat de overheid maatregelen neemt, acht Bomers begrijpelijk. Sommige zijn goed, sommige fout. De vereenvoudiging van het kwalificatiedossier van dertig tot ongeveer zes clusters van opleidingen zal volgens hem een verbetering betekenen. Ook het verkorten van vier naar een driejarige mbo-opleidingsduur, vindt Bomers een goede maatregel. "We mogen best meer eisen en de werkdruk opvoeren. Leerlingen moeten ook het gevoel hebben dat ze een echte prestatie hebben geleverd om een diploma te behalen." Het gedoe rond de onderwijstijd vindt de scheidende aoc-bestuurder rondt een farce. "Ik begrijp de bedoeling maar de uitwerking heeft niets met de kwaliteit te maken. De intensivering van het onderwijs in het eerste jaar van het mbo en de extra nadruk op taal en rekenen zal vooral verschooling in de hand werken." De

aard van de maatregelen baart hem dan ook grote zorgen. "De overheid wil toenemend grip krijgen op het primaire onderwijsproces waardoor scholen minder bewegingsruimte krijgen en meer in een verantwoordingsituatie zitten."

Bomers zegt te begrijpen dat de overheid ingrijpt als antwoord op de grote ongerustheid in de samenleving. "We hebben de kennisbasis niet goed in het competentiegericht onderwijs kunnen inpassen en leerlingen willen ook meer structuur en duidelijkheid." Maar de overheidsmaatregelen zijn naar zijn mening geforceerd. Ze zijn overdreven en geven schijnkwaliteit. "Leerlingen zullen meer uren in de klas moeten doorbrengen, het aandeel praktijkleren neemt af. Ik ben bang dat scholen moeten terugrijpen naar oude dingen: koppen dicht en toetsen maken. Dat leidt tot verschooling van het onderwijs."

Kansen

"Een betere balans tussen gereguleerd en ontwikkelingsgericht onderwijs, docenten die dit goed kunnen handelen en een organisatie die dit ondersteunt en faciliteert met goede ict-infrastructuur." Dat zijn de uitdagingen waar de aoc's volgens Bomers nu voor staan. "Onderwijs en ict dienen bovendien geïntegreerd te functioneren. Dat is een voorwaarde om het onderwijs te kunnen flexibiliseren, te individualiseren, te differentiëren en te specialiseren." Ook de kennisbasis moet beter. "Niet alleen rekenen en taal, maar ook biologie, scheikunde, natuurkunde en wiskunde." Niet iets wat in een handomdraai kan. Het zal volgens hem veel creativiteit, organiserend vermogen en volharding vragen. Om het vorm te geven, betaalbaar te houden, de verworvenheden van het competentiegericht onderwijs mee te kunnen nemen en de kansen te grijpen die er voor het groen onderwijs liggen. "En die zijn er zeker", aldus Bomers. "Wij kunnen ons onderscheiden van het overige onderwijs door voorop in de vergroening te gaan. De gezamenlijke aoc's hebben dit tot een van de actiepunten voor de komende jaren afgesproken. Dat

moet niet alleen een verkooppraatje zijn, maar daadwerkelijk ingevuld worden. Als we de duurzaamheid goed weten te vertalen in ons onderwijs, in gedrag kunnen omzetten en voor het bedrijfsleven aantrekkelijk kunnen maken, zijn we spekkoper."

Cash cow

Belangrijk daarbij is dat groene onderwijsinstellingen de blik naar buiten blijven richten, besluit Bomers. "Goed kijken naar wat leerlingen en ook het bedrijfsleven willen. Dat laatste niet zozeer vanuit de gedachte dat aoc's de personeelsproblematiek van de met name de agro-, tuinbouw en foodsector kunnen oplossen, benadrukt hij. "Bedrijven hebben die verantwoordelijkheid altijd ver van zich afgegoorpen en het imago van de sector is slecht. De kennis in deze sector is in handen van een beperkte groep mensen. Dat hebben de ondernemers zelf in de hand gewerkt. Nu duidelijk wordt dat de land- en tuinbouw een geldmachine is, krijgen ze in de gaten dat we in een kennis-economie leven. Als er bij bedrijven niet iets verandert, is dit voor de scholen een mission impossible. Ik hoop daarom dat met de Human Capital Agenda de topsectoren beter verbonden worden met de regio. Dat is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de regionale ondernemers, overheden en onderwijsinstellingen."

Het belang van de blik naar het bedrijfsleven ligt volgens Bomers met name in de meerwaarde van bedrijfsopleidingen. "Als je van betekenis wilt zijn voor het bedrijfsleven moet je niet alleen initieel maar ook post-initieel opleiden. Je initiële onderwijs wordt er beter van en bedrijven doen graag zaken met je als je dat goed voor elkaar hebt. AOC Oost heeft daar jaren in geïnvesteerd en er deels ook zijn competentiegericht onderwijs mee opgebouwd. Het is nu de snelst groeiende sector van ons aoc. We begonnen met een aandeel van 15 procent en ik verwacht dat het in 2020 rond de 30 procent zal zijn. Bedrijfsopleidingen zijn de cash cows van de toekomst."